

Att stärka jämställdhetsarbetets inriktning mot män, pojkar och maskulinitetsfrågor

Överenskommelse för åren 2015 och 2016 mellan staten och Sveriges
Kommuner och Landsting

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	3
2. Syfte, mål och utgångspunkter.....	4
3. Aktiviteter.....	5
4. Finansiering och rapportering	6

1. Bakgrund

Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Utvecklingen mot jämställdhet har i hög grad drivits av kvinnor och till stor del bestått av kvinnors avancemang på traditionellt manliga arenor.

Motsvarande rörelse av män mot kvinnodominerade fält är förhållandevis blygsam. Följden är en snedfördelning av obetalt hem- och omsorgsarbete och ett könsuppdelat arbetsliv till främst kvinnors nackdel. Regeringen har bedömt att män sällan är i fokus i det jämställdhetspolitiska arbetet (Skr. 2008/09:198), trots att mäns delaktighet är en förutsättning för förverkligandet av ett jämställt samhälle.

Att skapa jämställda handlingsmönster hos män och pojkar är en viktig utmaning med stora potentiella vinster för välfärd och ekonomi. Om män exempelvis överlag tog – och förväntades ta – mer ansvar för obetald omsorg om hem och barn skulle de resurser och den kompetens kvinnor representerar i större utsträckning kunna tillvaratas på arbetsmarknaden. Det skulle möjliggöra för fler kvinnor att arbeta heltid och sannolikt bidra till att förebygga sjukskrivningar. Om fler män började arbeta inom kvinnodominerade yrken skulle framtida arbetskraftsbehov inom exempelvis vård och omsorg lättare kunna mötas. Vidare är mäns engagemang och ifrågasättande av destruktiva manlighetsnormer utmärkande för framgångsrika insatser mot våld som kan minska både mänskligt lidande och samhällskostnader.

Även för män kan maskulinitetsnormer ha negativa konsekvenser i form av ohälsa och dödlighet medan en jämställd livsstil i flera avseenden är positiv för hälsa, relationer och föräldraskap. Män kan stödja jämställdhetsmålet utifrån såväl solidaritet med kvinnor och flickor som egna intressen. Utredningen "Män och jämställdhet" (SOU 2014:6) framhåller att inställningen till jämställdhet verkar ha blivit alltmer positiv hos flertalet män i Sverige. Samtidigt konstaterar man att denna inställning inte nödvändigtvis gäller specifika jämställdhetsfrågor eller omsätts i jämställda handlingar. Okunskap och likgiltighet är fortfarande utmaningar i sammanhanget liksom den sexism och anti-feminism som kommer till offentligt uttryck bland annat på nätet.

Det nödvändiga i att involvera män i arbetet för jämställdhet i Sverige fastslogs av regeringen redan på 1960-talet och har återkommande uppmärksammats de senaste årtiondena. Emellertid har området hittills inte blivit föremål för ett samlat strategiskt arbete som omfattar flera olika insatser med män och pojkar som målgrupp.

Kommuner, landsting och regioner spelar en central roll för jämställdheten i samhället som ansvariga för grundläggande välfärd och service, som arbetsgivare och som normbildare. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har sedan många år i uppdrag av sina medlemmar att stödja jämställdhetsarbete i kommuner, landsting och regioner, till exempel genom programmet för hållbar jämställdhet (HåJ) 2008–2013. SKL har också arbetat med kunskapsutveckling kring våldsprevention med män och insatser för att öka andelen män i förskolans personal.

Utredningen "Män och jämställdhet" (SOU 2014:6) erbjuder ett allsidigt och aktuellt kunskapsunderlag på området. Därutöver finns det behov av fördjupad kunskap om hur kommuner, landsting och regioner arbetar för att utmana destruktiva och begränsande

maskulinitetsnormer samt vilka insatser som görs för att nå och involvera män och pojkar i särskilt angelägna jämställdhetsfrågor.

Regeringen och SKL delar uppfattningen att jämställdhetsarbetet behöver utvecklas med inriktning på män, pojkar och maskulinitetsfrågor och åtar sig att i detta syfte göra en gemensam satsning 2015–2016.

Mäns och pojkars aktiva deltagande är även ett tema för Nordiska Ministerrådets samarbetsprogram för jämställdhet 2015-2018.

2. Syfte, mål och utgångspunkter

Satsningen syftar till

- att öka kunskapen om styrkor, svagheter och möjligheter i kommuners, landstings och regioners jämställdhetsarbete med fokus på män, pojkar och maskulinitetsnormer,
- att kommuner, landsting och regioner ska uppmärksamma mäns och pojkars roll, ansvar och perspektiv i såväl pågående som nya initiativ för ökad jämställdhet samt
- att inspirera kommuner, landsting och regioner till särskilda insatser för att påverka destruktiva och begränsande normer kring maskulinitet.

Det övergripande målet för satsningen är att bidra till förverkligandet av regeringens jämställdhetspolitiska mål och delmål.¹ Arbetet ska även beakta eventuella ändringar i de jämställdhetspolitiska målen till följd av jämställdhetsutredningens betänkande (SOU 2015:86).

Satsningen fokuserar på följande områden:

- a) medvetenhet om maskulinitetsnormer och deras betydelse för utvecklingen mot jämställdhet bland anställda i kommuner, landsting och regioner,
- b) män och pojkar i kvinnodominerade utbildningar och yrken,
- c) mäns och pojkars ansvar för obetalt hem- och omsorgsarbete,
- d) medvetenhet och omsorg bland män och pojkar om egen och andras hälsa, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter,
- e) mäns och pojkars delaktighet i organiserat jämställdhetsarbete, inklusive våldsförebyggande arbete.

Satsningen utgår från att kvinnor som grupp i samhället är underordnade män som grupp och att mannen/det manliga utgör normen (prop. 2005/06:155). Samtidigt är det viktigt att uppmärksamma skillnader inom gruppen män med avseende på exempelvis sociala och ekonomiska förhållanden, nationell bakgrund, ålder och sexuell läggning m.fl.

Med maskulinitetsnormer menas föreställningar om hur män är och bör vara. Sådana föreställningar kan upprätthållas och återskapas av såväl män som kvinnor. Hinder för

¹ Målet är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Delmålen är en jämn fördelning av makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet samt att mäns våld mot kvinnor ska upphöra (prop. 2005/06:155, skr. 2011/12:3).

beteenden och handlingar som leder till jämställdhet kan således ligga både hos män själva och i deras omgivning. Inom satsningen kan insatser som syftar till att ändra förväntningar på män och pojkar följaktligen även behöva rikta sig till kvinnor och flickor.

Satsningen ska ta del av kunskaper och erfarenheter från pågående eller nyligen avslutade uppdrag om män och jämställdhet hos centrala myndigheter såsom Statens Skolverk, Myndigheten för Ungdoms- och Civilsamhällesfrågor (MUCF), Försäkringskassan och andra myndigheter som med anledning av förtydligade uppdrag om jämställdhetsintegrering 2014-2015 har arbetat med fokus på män, pojkar och maskulinitetsnormer.

3. Aktiviteter

Satsningen är tänkt att omfatta följande delar.

Inventering

SKL kommer att genomföra en kartläggning av kommuners, landstings och regioners jämställdhetsarbete med fokus på män, pojkar och maskulinitetsnormer sedan år 2006. SKL kommer även att beskriva, och sammanfatta erfarenheterna av, centrala myndigheters arbete på området under perioden. Inventeringen ska även beakta den tidigare kartläggning som ingick i SOU 2014:6 (Bilaga 22, Etablerade verksamheter som idag arbetar med män och jämställdhet – en svensk kartläggning med internationell utblick) samt den mer övergripande kartläggning av jämställdhetsarbete med män och pojkar i de nordiska länderna som genomförs på uppdrag av Nordiska Ministerrådet med slutredovisning i april 2016.

Syftet med inventeringen är dels att ge SKL och medlemmarna ett underlag för framtida insatser kring män och jämställdhet, dels att utgöra ett underlag för att förbättra och effektivisera arbetet på nationell nivå. Resultaten av inventeringen ska analyseras i förhållande till satsningens fem fokusområden (a-e) och sammanställas i en rapport som lämnas till Socialdepartementet senast den 15 oktober 2016.

Stöd till befintliga verksamheter och insatser för att sammanställa och sprida kunskap

Parallellt med inventeringen kommer SKL under 2016 att erbjuda stöd till ett begränsat antal etablerade verksamheter som arbetar med fokus på män, pojkar och maskulinitetsnormer i syfte att de ska kunna systematisera och dokumentera erfarenheter samt sprida kunskap om sina arbetsätt till närliggande verksamheter. Det kan exempelvis handla om utvärderingar och nätverksaktiviteter för ungdomsmottagningar som arbetat för att nå unga män, skolor och fritidsverksamheter som bedriver genuspedagogiskt och våldsförebyggande arbete med pojkar eller kommuner, landsting och regioner som aktivt försöker öka andelen män i vård- och omsorgsyrken. Detta stöd syftar till att stärka utvecklingen av ordinarie verksamheter. SKL gör urvalet av verksamheter i dialog med medlemmarna.

Integrering av maskulinitetsfrågor i annat utvecklingsarbete

SKL medverkar i flera större utvecklingsarbeten med kommuner, landsting, regioner och statliga myndigheter som har bäring på de fem fokusområdena ovan. Under 2015 och 2016 kommer SKL att göra en genomlysning av relevanta utvecklingsarbeten och stödja tillämpningen av ett maskulinitetsperspektiv i dessa.

Spridningsaktiviteter

SKL kommer att underlätta kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan verksamheter som bedriver jämställdhetsarbete med fokus på män, pojkar och maskulinitetsnormer genom att på olika platser i landet ordna regionala träffar under 2016. Träffarna bör också vara öppna för medlemmar och verksamheter med intresse för att inleda arbete på området. Även berörda centrala myndigheter och forskare kan medverka vid träffarna. SKL kommer att dokumentera träffarna.

Det finns även ett stort värde av erfarenhetsutbyte på nordisk nivå med anledning av Nordiska ministerrådets kartläggning, intresset för jämställdhetsarbete med fokus på män, pojkar och maskulinitetsnormer samt att de nordiska länderna har goda exempel i arbete med olika frågor på området. SKL har ett utvecklat kontaktnät på lokal och regional nivå i Norden genom tidigare medverkan i projektet *Gender Mainstreaming at Local Level (2014-2015)*. Under 2016 kommer SKL att genomföra aktiviteter för att utbyta erfarenheter mellan de nordiska länderna från jämställdhetsarbete med fokus på män, pojkar och maskulinitetsnormer.

Webbstöd

SKL kommer även att underlätta kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan verksamheter genom dokumentationen av de regionala träffarna och genom att tillgängliggöra relevant metodmaterial för medlemmar på Jämställ.nu.

Samordning

SKL kommer att samordna arbetet, i samverkan med Socialdepartementet. SKL och Socialdepartementet kommer under arbetets gång att inhämta synpunkter från Arbetsförmedlingen, länsstyrelserna, Folkhälsomyndigheten, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Statens skolverk och MUCF. Vidare sker arbetet i samverkan med andra relevanta aktörer såsom representanter för arbetsmarknadens parter, ideella organisationer och experter på området.

Aktiviteter	2015	2016
	mnr	
SKL		
Inventering	0,75	0,75
Stöd till befintliga verksamheter		4
Integrering av maskulinitetsfrågor		0,5
Spridningsaktiviteter		4
Webbstöd		0,5
Samordning		0,25
Totalt	0,75	10

4. Finansiering och rapportering

Regeringen avsätter 750 000 kronor som får användas till att genomföra inventeringen under 2015. För 2016 avser regeringen att avsätta 10 000 000 kronor att användas i enlighet med denna överenskommelse.

Kostnaderna ska belasta det under utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering för budgetåret 2015 uppförda anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder, anslagspost 12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut. Beslut om utbetalning av medel sker i regleringsbrev för 2015 och 2016 avseende anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder inom utgiftsområde 13.

Medel avseende 2015 får rekvideras från Kammarkollegiet senast den 1 december 2015. Medel som inte använts för avsett ändamål ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2016. Medel avseende 2016 får rekvideras från Kammarkollegiet senast den 1 december 2016. Medel som inte använts för avsett ändamål ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2017.

Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition (se bilaga *Rekvisition*) ställd till Kammarkollegiet med hänvisning till det diarienummer som detta beslut har. En ekonomisk redovisning som visar hur medlen använts (se bilaga *Ekonomisk redovisning*) ska lämnas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2016 samt den 31 mars 2017. Ekonomichefen (eller motsvarande) ska granska och intyga uppgifterna under punkt tre i den ekonomiska redovisningen (se bilaga *Ekonomisk redovisning*). Underskrift i original samt information om eventuella avvikelser och åtgärdsförslag ska finnas med i redovisningen. Om redovisning inte inkommer i tid kan regeringen återkräva stödet. Regeringskansliets diarienummer för överenskommelsen och för regeringsbeslut om utbetalning ska framgå av samtliga handlingar. Rekvisitionen, den ekonomiska redovisningen och verksamhetsrapporterna ska vara undertecknade i original av en behörig företrädare för SKL. Socialdepartementet och Kammarkollegiet har rätt att begära in kopior av räkenskaper och övrigt underlag som rör bidragets användning.

Som framgår ovan ska SKL till Socialdepartementet redovisa inventeringen senast den 15 oktober 2016. En redovisning av hela det arbete som genomförts inom satsningen ska lämnas till Socialdepartementet senast den 31 mars 2017. I redovisningen ska SKL försöka bedöma effekter av satsningen och medlemmarnas förutsättningar för vidare arbete på området.

Stockholm den 23 oktober 2015

För regeringen genom
Socialdepartementet

Pernilla Baralt
Statssekreterare

För Sveriges Kommuner
och Landsting

Håkan Sörman
Verkställande Direktör

Bilaga Information som ska ingå i rekvisition och ekonomisk redovisning

Rekvisition	Ekonomisk redovisning
<p>1. <u>Kontaktuppgifter</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bidragsmottagare • Organisationsnummer • Kontaktperson • Postadress • Telefon inkl. riktnummer • E-postadress 	<p>1. <u>Kontaktuppgifter</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bidragsmottagare • Organisationsnummer • Kontaktperson • Postadress • Telefon inkl. riktnummer • Faxnummer • E-postadress
<p>2. <u>Bidrag som ansökan avser</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Regeringskansliets diarienummer för bakomliggande överenskommelse • Regeringskansliets diarienummer för regeringsbeslut avseende utbetalning • Överenskommelsens benämning • Belopp som rekvireras • Rekvisitionen avser perioden 	<p>2. <u>Bidrag som ansökan avser</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Regeringskansliets diarienummer för bakomliggande överenskommelse • Regeringskansliets diarienummer avseende regeringsbeslut för utbetalning • Överenskommelsens benämning • Summa bidrag enligt överenskommelsen • Summa bidrag som utbetalats från regeringen/Regeringskansliet • Period som den ekonomiska redovisningen avser
<p>3. <u>Uppgifter för utbetalning</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bankgiro/Plusgiro • Önskad betalningsreferens 	<p>3. <u>Redovisning av verksamhet eller aktivitet</u></p> <p>Bidrag</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bidrag som erhållits av regeringen/Regeringskansliet <p>Kostnader</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kostnader (specificera större kostnadsposter) • Summa kostnader • Medel som inte har förbrukats (Bidrag – kostnader)
<p>4. <u>Underskrift i original av behörig företrädare</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bidragstagaren intygar att lämnade uppgifter är riktiga samt försäkrar att bidraget kommer att användas enligt den gemensamma överenskommelsen. • Datum • Underskrift • Namnförtydligande 	<p>4. <u>Ekonomichefens (eller motsvarande) granskning av den ekonomiska redovisningen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Alt 1: N.N. (ekonomichefen eller motsvarande) intygar att den ekonomiska redovisningen under punkt 3 är korrekt. • Alt 2: N.N. (ekonomichefen eller motsvarande) bedömer inte att den ekonomiska redovisningen under punkt 3 är korrekt. (Avvikelserna och eventuella åtgärder ska också redovisas.) • Datum • Underskrift • Namnförtydligande • Befattning • Telefon inkl. riktnummer • E-postadress
	<p>5. <u>Underskrift i original av behörig företrädare</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bidragstagaren intygar att lämnade uppgifter är riktiga. • Datum • Underskrift • Namnförtydligande